

Vysoudit ušlý zisk za koronavirus bude možné, ale zároveň obtížné

Martin Cír

advokát, bpv Braun Partners

Zrušení mimořádných opatření vydaných ministerstvem zdravotnictví otevírá další možnost uplatnit nárok na náhradu škody vůči státu. Městský soud v Praze rozhodl, že ministerstvo překročilo svou věcnou působnost. V době nouzového stavu má vláda postupovat podle krizového zákona, základní práva a svobody může omezit právním předpisem sama, ale nesmí delegovat tuto svou výlučnou pravomoc na ministerstvo zdravotnictví.

O důvodech, proč vláda napřed přijímala krizová opatření formou, kterou předpokládá ústavní zákon o bezpečnosti a krizový zákon, a posléze tuto správnou praxi opustila, lze jen spekulovat. Pokud jimi byla snaha vyhnout se riziku, že občané budou vznášet nároky na náhradu škody podle krizového zákona, dosáhla vláda nesprávným postupem přesně opačného efektu.

Z našeho pohledu je možné se v zásadě domáhat náhrady škody vůči státu za celé období existence mimořádných opatření, za jeho část podle krizového zákona a za část podle zákona o odpovědnosti státu za škodu. I u mimořádných opatření ministerstva zdravotnictví, která ještě před rozhodnutím soudu zrušilo samo ministerstvo (a nemohla tedy být předmětem soudního přezkumu), lze mít za to, že by se mohlo jednat o nesprávný úřední postup, taktéž zakládající nárok na náhradu škody.

Bez ohledu na to, v jakém režimu se nárok posuzuje, je před podáním žaloby nutné jej uplatnit vůči státu. Lhůty pro to jsou odlišné – šest měsíců v případě krizového zákona, tři roky v případě zákona o odpovědnosti za škodu. U krizového zákona v případě zmeškání půlroční lhůty tento nárok zaniká.

Režim obou zákonů se liší i v některých dalších aspektech. U žalob podle zákona o odpovědnosti za škodu činí soudní poplatek za podání žaloby vždy 2000 Kč (bez ohledu na výši žalované částky). U žalob podle krizového zákona by se měl naopak soudní poplatek hradit ve výši vypočtené ze žalované částky. V obou případech lze požádat o osvobození od soudního poplatku. V případě neúspěchu žalobce by měl stát mít nárok na náhradu nákladů řízení pouze ve formě režijního paušálu ve výši 300 Kč za úkon, nebude-li zastoupen advokátem.

Z pohledu poškozených bude nejproblematictější prokázat příčinnou souvislost mezi škodlivým jednáním a vznikem škody, a to zejména ušlého zisku, který z pohledu poškozených představuje nejpalčivější otázku, jakož i jeho správné vyčíslení.

Ušlý zisk spočívá v nedosažení toho, čeho by poškozený za normálních okolností, při pravidelném běhu událostí, dosáhl. Nemůže být pouhou hypotetickou možností, musí být v podstatě nepochybné, že by zisku bylo dosaženo. Pro výši ušlého zisku je určující, o jaký reálně dosažitelný prospěch poškozený přišel.

I bez existence mimořádných opatření se země potýká s pandemií koronaviru. Tato skutečnost sama o sobě má nezanedbatelný vliv na jednání zákazníků jednotlivých (uzavřených) obchodů či provozoven. Porovnávat jen předchozí a aktuální účetní období bez „očistění od vlivu existující pandemie“ považujeme za problematické. Takovýto postup skýtá státu možnost uplatnit relevantní námitky, že by i v případě otevřených obchodů zisk klesl v důsledku obecného strachu zákazníků o zdraví a podobně, takže by nakupovat nepřišli.

Bez vypracování znaleckého posudku tedy z našeho pohledu nebude možné k vyčíslení ušlého zisku přistoupit. Ale ani takový posudek nemusí znamenat výhru ve sporu. Nebude-li možné jej zpracovat, mohly by soudy určit výši nároku úvahou. Nelze také vyloučit, že soudy odmítnou přiznat ušlý zisk například s odkazem na veřejný zájem (typicky zachování chodu státu, který nemá na náhradu ušlého zisku prostředky) a s tím spojený princip nákladu obětované příležitosti.